

Зважаючи на проблему фінансового забезпечення підприємств котрі реалізують інноваційні проекти з високим ступенем ризику, механізм венчурного інвестування залишається, на наш погляд, єдино прийнятним.

Посилює доцільність застосування венчурного фінансування і стан у якому знаходиться вітчизняна економіка. На сьогодні – це невизначеність, що породжена «тривалим нехтуванням потребою здійснення суспільних перетворень, яких вимагали виклики сучасності, турбулентний післякризовий світ, що призвело до деградації більшості важливих суспільних інститутів в Україні, погіршило ситуацію із забезпечення базових прав і свобод людини і громадянина, поставило під загрозу суверенітет нашої держави» [3, с. 3].

З одного боку, інноваційні проекти у розвитку малого і середнього бізнесу в умовах економічної невизначеності – це вагома передумова для нарощення темпів сталого розвитку, а з іншого – це подвійний ризик породжений економічною сутністю механізму венчурного фінансування. Однак, найбільш неприйнятною є ситуація коли попри внутрішньо системні ризики інноваційних процесів існують зовнішні чинники, що не лише унеможливають подальший розвиток інноваційної діяльності, але й трансформують економічні відносини виносячи їх за рамки прийнятної стратегії розвитку малого і середнього бізнесу (різка зміна «правил гри», відсутність законодавчої регламентації відносин, надмірне податкове навантаження, відсутність чіткої стратегії економічних реформ).

Розглядаючи проблему венчурного фінансування в умовах невизначеності необхідно з'ясувати джерела виникнення невизначеності. Виділяють три взаємопов'язані чинники, що породжують невизначеність в економічних системах [2]:

1. Чинник складності, обумовлений тим, що, як правило, економічна система являє собою "велику систему", яку повною мірою неможливо описати формально, систему з непостійною структурою, нетривіальною ієрархією, внутрішньою суперечливістю, управління якою часто відбувається з використанням нечітких критеріїв.

2. Людський чинник, тобто участь людини в якості істотного елемента, що визначає поведінку економічної системи на різних рівнях і впливає на різні аспекти її функціонування. Прояв людського чинника полягає ще й у тому, що багато понять, характеристик і параметрів економічної поведінки не мають точного формального еквівалента, що створює суттєві, іноді непереборні труднощі при моделюванні;

3. Чинник зовнішнього середовища, що полягає в необхідності врахування впливу на її поведінку інших систем (зовнішніх по відношенню до даній економічній системі і нерідко конфліктуючих з нею).

Таким чином, в умовах невизначеності, що на сьогодні супроводжують розвиток усіх без винятку сфер економіки в Україні, ризик реалізації інноваційних проектів через механізм венчурного фінансування агрегується завдяки чинникам ризиковості власне венчурного фінансування та суттєвому впливу чинників макроекономічної невизначеності.

Література:

1. Венчурне інвестування (огляд). – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/abcpeople/venchura/what_vench/16977.html
2. Березин С.А., Лавровский Б.Л., Рыбакова Т.А., Сатанова Э.А. Фактор неопределенности в межотраслевых моделях. – Новосибирск: Наука. 1983. –119 с.
3. Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання : аналіт. доп. / Я. А. Жаліло, К. А. Кононенко, В. М. Яблонський [та ін.]; за заг. ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2014. – 132 с.

Федір ТКАЧИК

Тернопільський національний економічний університет

ДОСУДОВЕ (АДМІНІСТРАТИВНЕ) ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ

У сфері податкових відносин існують випадки, коли виникають конфлікти між фіскальними органами та платниками податків. Предметом таких конфліктів є рішення, дії та/або бездіяльність фіскального органу, які, на думку представників бізнесу, порушують їх

права та законні інтереси. Вирішення подібних суперечок здійснюється у регламентованих правовими нормами законодавчо-процесуальних формах. В контексті цього, важливо наголосити, що визначення певного рішення фіскального органу як такого, що може бути оскаржене, є прерогативою виключно платника податків і першочергово націлюється на відстоювання власних позицій щодо здійснення регламентованих процедур оподаткування. Воно залежить тільки від його суб'єктивного ставлення до податкового рішення, що певною мірою порушує або обмежує його права, та готовності вчинити акт волевиявлення – подати скаргу на таке рішення. Одним із механізмів врегулювання конфліктів та формою захисту суб'єктивних прав юридичних осіб є оскарження податкових повідомлень-рішень органів Державної фіскальної служби України в адміністративному (досудовому) порядку.

Сутність процедури **адміністративного оскарження** рішення контролюючого органу полягає в тому, що конфлікт, який виник між сторонами податкових правовідносин (платником податків як зобов'язаною стороною та контролюючим органом, уповноваженим правомочною стороною – державою – здійснювати функції щодо справляння податків), долається самими сторонами без втручання третьої особи – суду [1, с. 44]. *Фактичною підставою починання процедури адміністративного оскарження рішення контролюючого органу є інше, ніж у контролюючого органу, уявлення платника податків щодо його податкового обов'язку та компетенції контролюючого органу при визначенні такого обов'язку, здійсненні заходів, спрямованих на його виконання.* Процесуальною ж підставою є звернення платника податків із скаргою про перегляд рішення, яке, на його думку, суперечить законодавству або виходить за межі компетенції органу, що його прийняв. Із розпочинанням процедури адміністративного оскарження конфлікт, який виник між сторонами матеріального податкового правовідношення, переходить у площину процесуального врегулювання та отримує ознаки спору.

Досудове вирішення спору з податковим органом у різних країнах в цілому однакове та означає оскарження платником податків рішення податкового органу, прийнятого за результатами перевірки. У США процедура адміністративного оскарження виведена за межі звичайної інстанції. На кожному етапі оскарження підрозділи апеляцій доводять платникові податків свою неупередженість, гарантують справедливий розгляд, також платники можуть представляти додаткові документи і факти в процесі розгляду скарг. У податковому законодавстві США відсутні строки розгляду скарг, а скарги щодо великих платників можуть розглядатися впродовж двох років. Загалом у ході апеляцій на користь платників задовольняється близько 85% скарг. У Канаді створені широкі інформаційні можливості для платників податків. Інструкції з питань подачі заперечень та апеляцій поширюються як на паперових носіях, так і в електронному вигляді. Існує можливість відновлення пропущених строків подачі скарг. У Новій Зеландії орган з розгляду спорів з питань оподаткування є повністю незалежним від Податкового департаменту, що досить важливо для платників податків [2, с. 152].

В Україні серед характерних ознак адміністративного оскарження є те, що процедура вважається досить простою, в порівнянні з судовою. Платнику податків достатньо лише подати скаргу до відповідного підрозділу ДФС України і чекати на її вирішення. Спосіб викладення скарги є довільним, що полегшує та прискорює її подання, не потребує спеціальних знань та витрат на звернення за правовою допомогою, а підстави для повернення скарги мінімальні. Цей спосіб також є швидким, а рішення набирає чинності негайно та підлягає безумовному виконанню фіскальним органом нижчого рівня. Водночас слід відзначити, що до суду за захистом своїх прав можуть звертатися як платники податків, що оскаржують рішення, дії чи бездіяльність органів ДФС, так і самі контролюючі органи, що реалізують свої повноваження, надані їм законом, в разі несумлінного ставлення платників до виконання своїх обов'язків [3, с. 63].

Таким чином, процедура розгляду податкового спору в адміністративному порядку – правовий механізм, який полягає в поетапному розгляді скарги платника податку в системі фіскальних органів. Процедурою адміністративного оскарження рішень та дій органів

державної фіскальної служби користуються лише платники податків, а органи фіскальної служби виступають як суб'єкт вирішення спору. Платник податків, який вирішив оскаржувати рішення податкового органу, повинен пам'ятати, що до його скарги висунутий ряд вимог, недотримання яких призведе до відмови у її розгляді.

Література:

1. Усенко Є. А. Правове регулювання процедур вирішення податкових спорів / Є. А. Усенко. – Х. : Право, 2011. – 184 с.
2. Ткачик Ф.П. Податкове консультування. Навчальний посібник / Ф.П. Ткачик – Тернопіль: Вектор, 2015. – 252 с.
3. Григорян Тетяна. Досудове врегулювання спорів із податковими органами / Тетяна Григорян, Євген Дмитренко // Незалежний аудитор. – 2012. – №10. – С. 62-66.

Василь ТКАЧУК

Тернопільський національний економічний університет

ВПЛИВ ВАЛЮТНИХ Ф'ЮЧЕРСІВ НА ВАЛЮТНО-КУРСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ

Загалом досягнення валютно-курсової стабільності, яка знаходить свій вияв у відносній стабільності валюто-обмінного курсу національної валюти, є одним із головних завдань грошово-кредитної політики держави. Саме відносна стабільність валютного курсу є вирішальним чинником збалансування експортних та імпорتنих потоків, досягнення рівноваги платіжного балансу, а в умовах України в силу цілої сукупності об'єктивних і суб'єктивних факторів, і однією із головних передумов глибини інфляційних процесів. Досягнення валютно-курсової стабільності дає можливість прогнозованого розвитку економічних, соціальних та навіть і політичних процесів у суспільстві.

Для досягнення валютно-курсової стабільності можуть бути використані різноманітні інструменти як економічного, так і адміністративного характеру. Вектори дії цих інструментів можуть бути спрямовані як у напрямку встановлення валютних обмежень, так і здійснення заходів валютної лібералізації. Загальною тенденцією сучасних валютних ринків як на національному, так на міжнародному рівнях при відмові від фіксації валютних курсів є валютна лібералізація. Здійснення заходів валютної лібералізації, як правило, супроводжується втратою валютно-курсової стабільності. Глибина і тривалість таких дисбалансів у значній мірі залежать від оперативності і способів використання комплексу економічних інструментів. Серед них важлива роль відводиться валютним ф'ючерсам.

Механізм біржових торгів валютними ф'ючерсами був запущений постановою НБУ №793 від 04 грудня 2014 року «Про затвердження Положення про порядок погодження Національним банком України типових (зразкових) форм деривативів». Цей документ передбачав механізм попереднього узгодження фондовими біржами типових форм деривативів, базовим активом яких валютні цінності, курс іноземної валюти (банківських металів) до гривні, відсоткові ставки або індекси за кожним видом із них до початку торгівлі. Протягом 2015 року були запущені торги ф'ючерсами на долар і євро (біржа «Перспектива» та Українська міжбанківська валютна біржа) та долар і золото (Українська біржа).

Терміни дії валютних ф'ючерсів в Україні - 6 місяців. Біржове гарантійне забезпечення суттєво відрізняється і об'єктивно обумовлено рівнем стабільності валют. Так ф'ючерс долар США – гривня потребує гарантійного забезпечення на рівні 20 відсотків, євро – долар – 6 відсотків, золото – 8 відсотків.

Потенційні можливості позитивного впливу валютних ф'ючерсів на валютно-курсову стабільність можуть бути охарактеризовані наступним чином:

- служать інструментом мінімізації валютних ризиків;
- надають можливості середньострокового прогнозування курсу і господарської діяльності економічних суб'єктів;